

§ 97 Församlingskyrkan som gudstjänstrum

SVEN E KRAGH:

Herr ordförande! När jag hade skrivit min motion 2011:46 hälsade jag med glädje att den hamnade i Gudstjänstutskottet och inte bara hamnade som en del av den antikvariska verksamheten i något av de andra utskotten. Jag hade hoppats att man utifrån det perspektiv som Gudstjänstutskottet har på våra kyrkor skulle kunna förstå att det är någonstans där vi måste ta avstampen när vi ser på våra gudstjänstrum. Svenska kyrkan har inte sina kyrkor därför att vi ska vara antikvariska bärare av vissa uppgifter åt samhället.

Jag blev ännu mer bekymrad när jag sedan läste vad Gudstjänstutskottet talar om i sitt betänkande. Det handlar egentligen om hur vi naturligtvis åtar oss en uppgift att ta ett ansvar för kyrkorna som kulturhistoriskt arv, men det kan ju inte vara det som är vår primära uppgift med våra kyrkor. Att förvalta är naturligtvis en viktig del, men förvaltningsuppgiften kanske inte är det första man bör tänka på. Det är i stället uppgiften att fylla dem med innehåll som har med deras ursprung och deras primära ändamål att göra, nämligen att vara gudstjänstlokaler för Svenska kyrkan.

Med det perspektivet har jag haft förmånen att i olika sammanhang under det här senaste året resa runt i Svenska kyrkan. Det visar sig att man nästan överallt har bekymmer med att försöka anpassa sina gudstjänstrum till den verklighet som man lever i. Då kan jag finna att en stolsdiskussion i Hammarö församling i mitt eget stift i Karlstad tagit tre år och avgjordes slutligen i förvaltningsrätten. Man konstaterade då att man faktiskt inte kunde räkna stolar i koret som inredning och därmed höra till den kyrkoantikvariska delen. De hörde till verksamheten.

När församlingar får lägga så mycket tid, som jag har förstått att inte bara Hammarö församling har gjort i den här frågan, är det viktigt att fundera över vad det är som är vår primära uppgift. Den ska naturligtvis kombineras med den uppgift som vi har i dag, nämligen att förvalta ett kulturarv. Men var tar vi som kyrka avstamp?

Med den bakgrunden skulle jag ändå vilja drista mig till att yrka bifall till min motion 2011:46. Tack.

OLA ISACSSON:

Ordförande, ledamöter! Skälet till att jag bad att få byta ordning är att jag talar för utskottet. Den viktigaste meningen i det här betänkandet finns i utskottets överväganden. "Det hör till kulturarvet att det brukas, bruket är en avgörande del i arvet." Där tror jag svaret finns på det som motionären efterlyste, nämligen Gudstjänstutskottets syn på vad en kyrka används till. Det hör till kulturarvet att det brukas, bruket är en avgörande del i arvet.

I betänkandet finns det en ovanligt lång bakgrundstext. Det är mycket medvetet. Vi ägnade den en lång diskussion och vi känner igen de problem som motionären aktualiserar. Samtidigt menar utskottet att vi kan se en omsvängning som är på väg. Det redovisas för de kontakter som finns mellan nationell nivå och de antikvariska möjligheterna och det redovisas för ett synsätt som sakta håller på att förändras mot det som är vår önskan. Att vi kan se hur synsättet håller på att förändras är vårt skäl att yrka avslag på motion 2011:46. Vi vet att det är problem, vi vet att detta inte har runnit ner på alla håll, men vi kan se att en förändring är på väg.

Därför bifall till utskottets yrkande.

SVEN E KRAGH (REPLIK):

Jag tror att intresset för gudstjänstverksamheten i våra kyrkor inte tål att det förändras så sakta som utskottet beskriver det hela. Det är viktigt att vi utifrån ett gudstjänstperspektiv får en möjlighet att använda de här kyrkorummen på ett sådant sätt att inte de som vill ha en levande gudstjänst i våra församlingar och i våra kyrkor säger att vi inte kommer någonstans. Det är bara myndigheter som tycker en massa om vad vi ska göra. Det är säkert så att man på nationell nivå och på stiftsnivå har en känsla av att det förändras, men det är inte den bild som vi har i de flesta pastorat och församlingar. Tack.

OLA ISACSSON (REPLIK):

Jag vill citera en mening i betänkandet sidan 3: "Alltså, ett kulturarv som inte förändras, som förblir statiskt, går emot ambitionen att hålla det kyrkliga kulturarvet levande."

BISKOP RAGNAR PERSENIUS:

Ärade ledamöter, biskopar! Jag vill anknyta till Ola Isacsson. Det är ingen tvekan om att Sven E Kragh har en mycket positiv intention. Den är att våra gudstjänst-rum ska vara anpassade till vår tids gudstjänstliv. Egentligen är behovet ännu större. Vi kommer att ha ett behov av att använda kyrkorna även för annat. Lite av det som i dag bedrivs i församlingshem kommer också att behöva bedrivas i kyrkorna. Det ligger alltså ännu mera i det du vill åt än du kanske ger uttryck för här.

Vi måste också se att det har skett någonting när det gäller myndigheters arbete med de här frågorna. Jag sitter själv som ordförande från kyrklig sida i den nationella samrådsgruppen för kulturvården. Det är alldeles uppenbart att Riksantikvarieämbetet i sin betoning lägger att det aktuella bruket hör till kulturvärdet som har öppnat upp för en helt annan situation när det gäller att väga samman våra behov för vårt gudstjänstliv och annat med kulturvärdena. Vi har alltså kommit i en principiellt mycket bättre situation. Dessutom sker det nu en dialog kontinuerligt som är väldigt viktig genom de regionala samrådsgrupperna, där inte bara vi och myndigheter möts utan där även länsstyrelser får möta länsstyrelser i flera stift. Jag är dessutom medveten om att det i ett enskilt stift kan vara väldigt olika situationer i olika delar av stiftet. Vi arbetar med detta på olika sätt.

Jag tycker samtidigt att vi måste vara lite självkritiska. Alltför ofta är det så att vi går fram direkt efter att ha hunnit en lång sträcka av förberedelser och möter museer och länsstyrelser med önskemål om att flytta lite bänkar. Man har både på nationell nivå och i det stift där jag är biskop, Uppsala, efterfrågat att man finge höra om församlingens program för gudstjänstlivet, församlingens önskemål om hur kyrkan ska användas och på ett tidigt stadium få komma in och diskutera möjligheterna att lösa de här behoven. Det kan ofta ske på mer än ett sätt. För min egen del vill jag säga att jag gläds åt att detta går åt rätt håll, men fortfarande finns det problem. Det ska inte stickas under stol med det.

SVEN E KRAGH (REPLIK):

Det är bra att biskop Ragnar nämner att det finns problem. Det är viktigt att vi försöker komma till en lösning av de problemen snarast möjligt, därför att kon håller på att dö på vissa ställen. Intresset för våra kyrkobyggnader, som vi många gånger tycker är väldigt viktiga både i gudstjänstliv och på annat sätt, håller på att dö ut eftersom man möts av en mur av oförstående. Nu berättar biskop Ragnar att "vi" tycker så här. Det vore väl jättebra om den centrala samrådsgruppen skrev några rader ut till församlingarna att vi är på väg åt det här hållet. Det är ett

motstånd på många ställen. Där vi har fått göra förändringarna är det jättebra, men där det inte fungerar är det ur gudstjänstlivets synvinkel nästan på gränsen till katastrof.

BISKOP RAGNAR PERSENIUS (REPLIK):

Ja, Sven E, du har alldeles rätt. Det finns väldigt mycket mer att göra på alla sätt och vis. Jag ville bara ge en signal om att det ändå går åt rätt håll. Vi är nog i grunden överens. Det är viktigt att vi behåller den starka känslan för våra heliga rum bland människor och allmänhet och för att det ska ske måste man ju också kunna använda dem på det sätt som vi behöver i vår tid.